

Augustip 17-iat 2015

UKA 2015/62

Inatsisartut Suleriaasianni §33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut saqqummiuppara:

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuutigineqarpoq Naalackersuisut peqquneqassasut tunngaviusumik inatsisissamik piareersaasussanik ataatsimiititaliussasut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Per Rosing-Petersen, Partii Naleraq)

Toqqammivilersuut

Ukiuni kingullerni partiit arlallit oqaatigisarpaat tunngaviusumik inatsisiliornissamut piareersarnissaq piffissanngortoq, malugisinnaavaralu Inatsisartuni amerlanerussuteqarluartunit tamanna ilalerneqartoq.

Tamanna tassaavoq Namminersornerup eqqunneqarnerata malitsigisassaa. Namminersorneq pillugu inatsimmi inuiaat kalaallit pisinnaatitaaffeqalerput Kalaallit Nunaat naalagaaffeqatigiinnermit ilaajunnaarsillugu nammineq naalagaaffiliornissamut. Naalagaaffittut namminersortutut Kalaallit Nunaata pisariaqartittussaavaa naalackersuineranut inatsit: Inatsit Tunngaviusoqⁱ

Inatsisartut isumaqatigiillutik 2011-imi ukiakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisut peqqaat nassuiaammik suliaqassasut, tassuunakkut toqqammavissikkumallugu Inatsisartut aalajangiiffigisaannik Kalaallit Nunaata tunngaviusumik inatsisissaanik suliaqartussanik ataatsimiititaliornissaq. Suliaq Naalackersuisunit aallartinneqarpoq, 2013-imilu Naalackersuisunit nutaanit ingerlateqqinneqarluni. Suliarli suli naammassinngitsoq kingumut 2014-imi qinarseqqittoqarpoq. Naalackersuisut maanna atuuttut maajimi 2015 §37 naapertorlugu apeqquteqaat akillugu ilisimatitsissutigaat Naalackersuisut suli aalajangersimannngitsut suliaq ingerlateqqinneqassanersoq naammassineqarlunilu, kisiannili Naalackersuisut apeqqut pillugu oqaloqatigiissasut aalajangiiumaartullu.

Suliap ingerlanneqarnissaanut nassuiaammik suliaqaqqusineq taamaalilluni – siunertat ajunngikkaluartut akerlerluinnaannik – kinguarsaatinnngorsimavoq, ukiut sisamat ingerlareerneranni tunngaviusumik inatsisiliornissamut piareersaasussanik ataatsimiititaliornissamut qanillisitsisimannngitsoq.

Tunngaviusumik inatsiseqalernissamut piareersarnek naalagaaffiup toqqammavilerniarnerani killiffiuvoq pingaartoq, inuiattullu ataqatigiinnitsinnut, kinaassutsitsinnut piumassutsitsinnullu iluaqutaaginnarani nunatsinnik piorsaaussaq ilusiliisussarlu.

Taamaattumik Partii Naleraq isumaqarpoq maannakkut piffissanngortoq suliap aallartinnissaanut aalajangernissamut.

Partii Naleqqap kissaatiginartippaa tunngaviusumik inatsisissamut piareersaasussatut ataatsimiititaliamiittussat partiinit Inatsisartuniittunik ilaasortaqaassasut, ataatsimiititaliarlu immikkut ilisimasalinnik taaseqataasinnaangitsunik ilaasortaqaassasoq, kiisalu ataatsimiititaliaq namminerisaminik allattoqarfeqarfeqassasoq imaluunniit Naalakkersuisut allattoqarfiannit atorfilinnit allattoqartinneqassasoq.

Aalajangiiffigisassatut siunnersuutip matuma malitsigisaanik ataatsimiititaliap suliassaata, ilaasortat katitigaanerisa allattoqartinnerisalu il.il. aalajangersarnissaat Naalakkersuisut namminersuutigissavaat, kisianni Partii Naleqqap naatsorsuutigaa Inatsisartut aalajangiiffigisassatut siunnersuummik ataatsimiissuteqarnerminni kissaatigisaannut isummersuutaannullu Naalakkersuisut tusaaniarumaartut.

Pisortanut aningaasatigut aqutsinikkullu kingunissaa:

Nunatta karsianut siunnersuutip akuerineqaruni kinguneriumaagassaanut sunniuteqartussat arlaqarput: Ilaasortat aalajangiisinnaanatililu ilaasortat amerlassusissaat, ataatsimiititaliap namminerisaminik allattoqarfeqarnissaa imaluunniit s.a. Siulittaasup Naalakkersuisoqarfiannut atasumik allattoqarfeqassanersoq, ataatsimiititaliap sulinermini angalasarnissaat, soorlu innuttaasunik ataatsimeeqateqarnernut atasunik, kiisalu suliap ukiuni qassini ingerlanneqarnissaa.

Tunngaviusumik inatsisissamut piareersaasunik ataatsimiititaliaqarnermut aningaasartuutit minnerusinnaapput annerusinnaallutillu (apeqqutaallutik qulaani taaneqareersut), kisianni annertussutsimikkut inissiffigiumaarpaat 10-20 mio.kr.

ⁱInatsisinit Ataatsimiititaliap isumaliutissiissumminni UKA 2011/61 aamma UKA 2011/72 tunngaviusumik inatsisip suunera imarisinnaasaalu nassuiarpaat:

”Inatsisitigut Tunngaviusutigit naalagaaffiup qanoq aaqqissugaanissaa aalajangersarneqartarpoq. Tassa naalagaaffiup ingerlatsiviisa qullersaat (inatsisartut, naalakkersuisut, eqqartuussiviit, naalagaaffiup qullersaa) qanoq pilersinneqassanersut aammalu akunnerminni innuttaasunullu tunngatillugu sunik pisussaaffeqarlutillu pisinnaatitaaffeqassanersut pillugu aalajangersakkanik imaqarpoq. Tassunga ilanngullugu aalajangersakkat inuttaasunut tunngatillugu (kiffaanngissuseqarnermut pisinnaatitaaffiit / inuttut pisinnaatitaaffiit) naalagaaffiup ingerlatsiviisa piginnaatitaaffi-inut killiliisut. Assersuutigalugu Inatsisit Tunngaviusut naalagaaffimmi pineqartumi pisortatigoortumik oqaatsit aammalu ikinnerussuteqartut oqaasiisa illersorneqarnissaat pillugit aalajangersakkanik imaqarsinnaapput.

Danskit Inatsisaasa Tunngaviusut nutarterneqarsinnaanerat pillugu tamat oqallinneranni avatangiisit illersorneqarnissaat pinngortitalu pisuussutaasa nungusaataangitsumik atorneqarnissaat pillugit aalajangersakkanik ilanngussisoqarsinnaanera siunnersuutigineqarsimavoq. Aalajangersakkat taamaattut kinguaassat pisinnaatitaaffiik illersuinertertut, taamaalillunilu inuttaasut pisinnaatitaaffiisa atuuttut inatsisitigut tunngaviusutigit qulakkiikkat annertuseriar-tinneqarnerattut isigineqarsinnaapput.

Inatsisit Tunngaviusut naalagaaffiup pineqartup inatsisaanut allanut sanilliullutik nalinginnaasumik immikkut inissimasarput, taamaalillunilu inatsisit allat inatsisini tunngaviusuni aalajangersakkanut akerliusinnaanngillat, soorluttaaq inatsisunik tunngaviusunik allanngortitsinissami periutsit immikkut ittut atorneqarnissaat piumasaqaataasoq, tamatumani nalinginnaasumik inatsisiliornermut sanilliullugu amerlanerussuteqarluartut isumaqataanissaat pi-umasagaataalluni.”